

Nyhedsbrev

Nr. 8 September 2008

Indhold:

Leder	2
IGLC 2008	3
Studietur til USA	4
Efterårets medlemsmøder	5
Lad os samarbejde	6
Introduktionsseminar til medlemmer	9
Farvel, men på gensyn!	9
Kalender	10

IGLC 2008

Læs om dette års internationale Lean Construction konference, der var godt besøgt fra Danmark. Læs om de nyeste tendenser og om middagstalen, der fokuserede på vores egen Sven Bertelsen.

Side 3

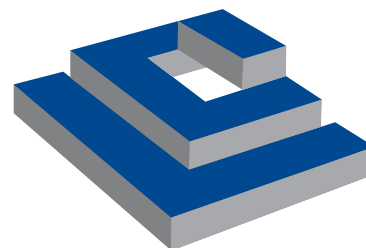
Byggeprocessen starter med et samarbejde

I de kommende numre af Lean Construction-DK's nyhedsbrev vil forskellige aktører i byggeriet skrive om deres byggeproces og hvilke problemer og løsninger, de ser. I dette nummer lægger Jan Buur Frederiksen fra Ene-mærke & Petersen a/s for med en diskussion af vigtigheden af at komme godt fra start.

Side 6

Introduktionsseminar

Lean Construction-DK tilbyder medlemmerne et "gratis" introduktionsseminar om Lean Construction og foreningen som del af kontingentet. Læs mere om hvad introduktionsseminaret tilbyder og hvordan du får fat i det.

Side 9

Farvel, men på gensyn!

Rolf Simonsen forlader posten som faglig sekretær/sekretariatsleder for foreningen Lean Construction-DK.

Side 9

Medlemsmøder

Efterårets medlemsmøder er programlagt. Læs om møderne og se, hvad du allerede nu skal sætte kryds i kalenderen ved.

Side 5

Kære alle læsere

Onsdag den 6. august 2008 kunne man i Licitationen læse;

“Nye samarbejdsformer vil udglatte uenigheder.”

Budskabet og resultaterne i Plus-netværkets (Partnering, læring, udvikling og samarbejde) rapporterede projekter er klar - Nye samarbejdsformer mindsker ressourcospildet til tvister i byggeriet. Plus-netværkets projekter tager udgangspunkt i partneringsprojekter - men ikke helt almindelige partneringsprojekter - men projekter, hvor der har været fokus på konstruktiv konfliktkultur.

Har partnering og konstruktiv konfliktkultur noget med Lean Construction at gøre? I Lean Construction er ét af hovedmålene at reducere spild - spild som ikke tilfører værdi - så hvis vi kan mindske ressourcospildet til tvister i byggeriet, kan partnering og konstruktiv konfliktkultur godt understøtte de processer, vi arbejder med i foreningen. Hvis vi forstår hinanden og inddrager de rigtige kompetencer i de rigtige processer, kan vi reducere spild, som ikke tilfører værdi - rigtig mange taler om dette, men kun få gør noget ved det. Hvordan kan dette være, når out-put er så indlysende? I foreningen vil vi gerne hjælpe flere på vej, så sæt kryds i kalenderen den 7. oktober i Århus og den 8. oktober i Taastrup, hvor vi på fyraftensmøder tager dette op til debat under overskriften “Inddragelse af byggepladsens kompetencer”.

Udsigterne i byggebranchen for den kommende periode ser ikke for gode ud - boligbyggeriet har mærket en opbremsning på ca. 30 procent og der blev registreret 70 konkurser i byggebranchen bare i juli måned. I den kommende periode har vi endnu brug for at kunne gøre det bedre og mere effektivt end vi gør i dag. Halvårsregnskaberne fra nogle af de store entreprenørvirksomheder, leverandører og rådgivere taler også sit tydelige sprog.

Foreningen Lean Construction-DK tilbyder at hjælpe medlemsvirksomheder i gang med processerne om at gøre det bedre og mere effektivt. Så hvis din virksomhed vil undersøge, hvilke potentialer som ligger gemt i virksomheden, så kontakt din forening og brug den aktivt. Vi glæder os til at tage imod jer.

Rigtig godt efterår.

Henrik Mielke
Formand for Lean Construction-DK

Lean Construction-DK

er en forening for personer og virksomheder med ambitioner om at trimme byggeprocessen og styrke samarbejdet i den danske byggebranche. Foreningen er det centrale sted, hvor danske aktiviteter vedrørende byggeprocessen er forankret.

Udgiver

Lean Construction-DK
c/o Teknologisk Institut
Gregersensvej
2630 Taastrup
Tlf.: +45 7220 2210
Fax +45 7220 2240
lcdk@teknologisk.dk
www.leanconstruction.dk

Redaktion

Henrik Mielke (HM) (ansv.)
Rolf Simonsen (RSI) (red.)
Gry Nelson

Lay-out

Gry Nelson
Teknologisk Institut

Kan downloades fra

www.leanconstruction.dk

Hvor går udviklingen hen?

IGLC 2008

Årets konference i International Group for Lean Construction (IGLC) var den 16. i rækken og blev afholdt den 16-18. juli i Manchester, England. Der var i år 75 papers fra forfattere fra i alt 21 lande.

Kristine Barnes havde et indlæg på industri-dagen inden den akademiske konference om NCC's implementering af Lean Construction. De danske bidrag blev alle godt modtaget.

De danske deltagere:

María Bro, Babelbyg

Kristine Barnes, NCC

Marie Frier, Aalborg Universitet

Ole Christiansen, BAT/Babelbyg

Sonja Bertelsen

Mikael Thyssen, DTU

Jeppé Nørager, Babelbyg

Sven Bertelsen

Esben Misfeldt, Hoffmann

Rolf Simonsen, LC-DK

Det er det højeste antal lande, der har deltaget i konferencen, og det kan mærkes, at Lean Construction verden stadig udvider sig – både med flere europæiske lande, men også mere eksotiske steder som Taiwan og Sydafrika. Dog er konferencen stadig domineret af Nord- og Sydamerika og Nordeuropa.

Stor dansk delegation

Konferencen var vel besøgt fra dansk side og set i forhold til landets størrelse var Danmark med 9 deltagere det bedst repræsenterede land på konferencen. Ca. halvdelen havde papers og/eller indlæg på konferencen, mens resten var med for at få del i den nyeste fælles viden om den trimmede byggeproces.

Sven Bertelsen var medforfatter på 4 papers, mens Mikael Thyssen og Marie Frier hver havde skrevet et paper, der var blevet udvalgt til konferencen.

De nyeste trends

Konferencen har de seneste mange år haft en næsten fast dagsorden, hvor de samme temaer har gået igen i programmet: Theory, Supply Chain Management, Prefabrication, Safety & Quality og Production Planning er gamle overskrifter, som stadig producerer nye papers og nye ideer, men der kommer også nye områder til, og temaet People, Culture and Change var i år det emne med flest papers skarpt forfulgt af et andet emne, der ikke har været så markant før, nemlig Product Development and Design Management.

Denne udvikling vidner om, at Lean Construction tankegangen er ved at brede sig kraftigere mod designfasen og samtidig et stærkere fokus på byggeprocessen som et socialt system. Denne udvikling er dog ikke ny for os i Danmark, der gennem de sidste 5 år har produceret flere papers til netop disse temaer, men det vidner om, at vi kan begynde at finde mere inspiration fra udlandet på disse områder.

En hyldest til Sven

Ud over den faglige del er der også tid til masser af social interaktion med de øvrige deltagere. På konferencens anden dag var der indlagt festmiddag, og emnet for hovedtalen var ingen ringere end Sven Bertelsen. Årsagen var Svens 70 års fødselsdag sidste år, men temaet i talerne var Svens indflydelse og bidrag til udviklingen af Lean Construction. ▶

! Hør mere om årets IGLC-konference på medlemsmødet den 11. september på DTU, hvor nogle af deltagerne vil fortælle om konferencens indhold og komme med deres anbefalinger til, hvilke papers der er værd at læse – set med danske øjne

Greg Howell, Lauri Koskela og Rafael Sacks talte alle om Sven og hans bidrag til det internationale Lean Construction miljø, mens Rolf Simonsen talte om Svens indflydelse på udviklingen af

Trimmet Byggeri i Danmark og hans stadige virke til inspiration for dansk byggeri.

Alt i alt en både hyggelig og fagligt spændende konference, hvor danskerne både kunne inspirere, men bestemt også blive inspirerede!

Lean Construction-DK henter inspiration i USA

Lean Construction-DK har i år som et særligt tilbud til medlemmerne valgt at tilbyde en studietur til USA for at finde inspiration til den danske byggeproces. Turen går til San Francisco fra den 20.-25. oktober.

Foreningen har tidligere kun lavet en én-dags studietur, hvor der blev studeret svenske huse bygget på fabrik, så det var spændende, hvordan ideen om en tur på en uge ville blive modtaget. Det gik dog over al forventning og de fleste af de 20 pladser blev "solgt" indenfor få uger.

Programmet til turen er fire spændende dage, hvor deltagerne bl.a. skal høre om og se, hvordan store hospitalsprojekter gennemføres med Lean Construction principper fra start til slut, besøge en amerikansk Toyotafabrik, høre om brugen af BIM og Lean Design i byggeprocessen, høre om nyeste forskning og udvikling hos Glenn Ballard på Berkeley Universitetet og opleve en amerikansk byggeplads. Desuden vil der blive tid til lidt sightseeing og god mad i en af USA's mest fantastiske byer.

Efter turen vil nogle af deltagerne dele deres oplevelser med os andre på et medlemsmøde den 6. november, så sæt kryds i kalenderen, hvis du vil høre om, hvad der rør sig i Lean Construction i USA.

Efterårets medlemsmøder

Programmet for efterårets medlemsmøder er på plads og vi glæder os over at kunne præsentere en række spændende møder. I kan allerede nu sætte krydser i kalenderen.

Uddeling af LC-DK studieprisen og Tanker fra IGLC 2008

Torsdag den 11. september kl. 14.00-16.00 på DTU Management, Bygning 115, rum 103.

På mødet vil Lean Construction-DKs studiepris 2008 blive uddelt og vinder Henrik Ram-Pedersen fra DTU vil fremlægge og diskutere sit arbejde. Anden del af mødet vil være med indtryk fra og kommentarer til årets konference i International Group for Lean Construction (IGLC) fra nogle af de danskere, der deltog på konferencen.

Inddragelse af byggepladsens kompetencer

Tirsdag den 7. oktober kl. 14.00-16.00 hos Teknologisk Institut i Århus.

Onsdag den 8. oktober kl. 14.00-16.00 hos Teknologisk Institut i Taastrup.

På mødet præsenterer Henriette Hall-Andersen, Teknologisk Institut, eksempler og muligheder for at inddrage de kompetencer, der sidder hos folkene på pladsen, og hvordan man kan kompetenceudvikle folkene i byggeprojektet - herunder hvordan dette kan finansieres.

Jan Buur Frederiksen og Gustav Rønsch fra Enemærke & Petersen fortæller om erfaringer med inddragelse

af håndværkerne for at skabe en "konstruktiv konfliktkultur" på byggepladsen, og Marianne Forman fra SBI vil fortælle om et igangværende forskningsprojekt, om sammenhængen mellem brug af Lean Construction og arbejdsmiljø. Til sidst vil der være tid til spørgsmål og debat.

Lean Construction i USA – indtryk fra Lean Construction-DK's studietur

Torsdag den 6. november kl. 14.00-16.00.

En beretning fra studieturen til San Francisco området i USA i oktober, hvor deltagerne vil fortælle om oplevelserne.

Værdiskabelse, der giver mening

Tirsdag den 25. november kl. 14.00-16.00 hos Teknologisk Institut i Taastrup.

Onsdag den 26. november kl. 14.00-16.00 hos Arkitema i Århus.

På mødet præsenterer Susanne Jensen Arkitemas nyskabende Sensemaking-koncept med fokus på, hvordan den virker i praksis. Endvidere vil PhD studerende Mikael Thyssen fremlægge tanker om værdi i de tidlige faser af et byggeprojekt og Rolf Simonsen vil præsentere ideer og værktøjer fra et Trimmet Projekteringsforløb på et sygehusprojekt i Norge.

Deltagelse i medlemsmøderne er gratis med fortrinsret for medlemmer af Lean Construction-DK. Tilmelding er nødvendig på lcdk@teknologisk.dk.

Lad os samarbejde

Godt begyndt er halvt fuldendt! – men hvorfor skal vi altid starte så skidt?

Af Jan Buur Frederiksen, Byggeleder og proceskonsulent hos Enemærke & Petersen a/s

Enemærke & Petersen a/s har besluttet at bruge Last Planner System (LPS) på alle vores byggepladser samt at få lean tankegangen ført ud på byggepladserne. Jeg har i den forbindelse igennem længere tid fulgt en masse byggesager. Det har været utrolig spændende og har givet mig et billede af, hvilke udfordringer der ligger, for at man kan producere optimalt på byggepladserne.

Internt i firmaet er LPS og lean tankegangen faktisk blevet taget rigtig godt imod. Både funktionærer og håndværkere har taget det til sig og brugt det med succes rigtig mange steder. Når jeg overværer LPS møderne, oplever jeg, hvordan der bliver tænkt kreativt for at optimere arbejdsprocessen. Mange er blevet mere bevidste om at gøre tingene på en mere optimal måde.

De 7 strømme...

For at vi kan producere optimalt, skal der være klart til det. Mandskab, materiel, materialer og plads er nogen af de ting, der skal være på plads. Man siger i LPS, at de 7 strømme skal være opfyldt, for at man kan udføre en aktivitet. Ofte starter vi alligevel, vel vidende at vi måske ikke helt har de bedste forudsætning-

ger. Alt for ofte mangler vi information.

Er vi klar?

Inden man går i gang med at bygge, er det vigtigt at vide, hvad man skal bygge. Projektet skal være klart og entydigt beskrevet, så arbejdet kan planlægges og udføres. Men vi går alligevel i gang, selvom projektet ikke er til det. Her mener jeg, at vi kan lære af Empire State Building projektet: De gik ikke i gang, før hele projektet var kendt og alle samarbejdspartnere var kørt i stilling. I dag er vi alt for hurtige til bare at sige "go!", velvidende at projektet ikke er klart eller godt nok til at producere ud fra. Det svarer til, at Toyota ikke ved om rattet skal sidde i højre side eller venstre side, når bilen starter på produktionslinjen. Hvad ville der ske, hvis vi sagde: "Vi starter ikke før vi er klar, hr. Bygherre"?

Ofte oplever jeg, at samarbejdet og kommunikationen mellem bygherren, brugerne og rådgiverne ikke er god nok. Når entreprenøren kommer ind i billedet, så er det som om rådgivere og bygherre melder sig helt ud. Og det er her kommunikation og samarbejde skal være i top.

Hvis ikke vores bygherre, brugere og rådgivere er med som samarbejdspartnere, så kan vi som entreprenører have nok så mange visioner omkring lean og LPS i byggefasen og alligevel løbe ind i alverdens problemer. Jeg oplever, at de mangler forståelsen for at bygge, og hvilke konsekvenser det har, når entreprenøren mangler afklaringer.

Man kan sige, at de 7 strømme mange gange ikke er opfyldt, når vi går i gang på en sag. Min påstand er, at jo tidligere vi kommer i gang med at planlægge ►

en byggesag sammen med bygherre, brugere og rådgivere, jo færre problemer opstår der. Det er ikke bare en kritik - jeg mener, at vi som entreprenører i større grad skal blive bedre til at "hjælpe" og gøre bygherre og rådgivere opmærksomme på, at forudsætnin-
gerne for produktionen ikke er ok, frem for at skabe problemer når vi er kommet i gang på pladsen. Men nogen gange er vi heller ikke klar over, hvad det er vi ikke ved, fordi vi ikke sætter os nok ind i projektet, inden vi starter.

Ofte ved vi godt som entreprenører, at projektet ikke er klar. Men vi ved også, hvad der skal til for, at vi bliver klar og også en del om hvilke informationer der mangler.

Forstår vi hinandens behov?

Jeg er sikker på, at det er forståelsen for hinandens behov, der mangler. Det mener jeg bla. ud fra min tid på tegnestue. I f.eks. renoveringer brugte vi meget tid på at gætte os frem til nogle løsninger, fordi vi ikke kendte nok til det eksisterende hus.

De bagvedliggende konstruktioner kendte vi kun ud fra gamle tegninger og gamle beskrivelser. Til trods for det, så tegnede vi alligevel noget, som vi gættede på det skulle være, bl.a. fordi der var timer til det i kalkulationen.

I mine øjne brugte jeg timerne på det forkerte tidspunkt i byggefasen. Man undrede sig gang på gang over, hvorfor de mange tegninger ikke blev brugt ude på pladserne. For da entreprenøren kom på banen, så kunne jeg se, hvor meget spild af tid det havde været. Ydermere havde jeg ikke flere timer til at følge op på sagen, da den først var i gang. Men det vidste jeg ikke, før det var for sent.

Hvis jeg i dag skulle tilbage på en tegnestue, så ville jeg i starten af projektet få fastlagt bygherrens og ikke mindst brugernes ønsker og behov. Derefter lave et udbudsmateriale til indhentning af tilbud. Når entreprenøren var kendt, ville jeg indkalde ham til en snak om, hvad han havde behov for at vide, for at han kunne bygge det. Hvorfor gør vi ikke det i dag?

Hvordan kommer vi videre?

Ligesom det er vigtigt, at ledelsen internt i firmaerne tror på det, er det også vigtigt, at bygherren har forståelsen for Lean og LPS. Det er her byggebranchen skal forbedre sig.

I fremtiden vil vi som entreprenører, gå ud til vores bygherrer og rådgivere og fortælle om de problemer, vi oplever på pladserne. Ikke for at sige at vi ikke også har fejl – for dem har vi masser af. Men for at informere om, hvor vigtigt det er at have en aktiv bygherre og nogle aktive rådgivere. Ikke mindst i starten af byggeriet. Det er nemlig her, at vigtigheden af deres tilstedeværelse er allerstørst. Ligeledes skal vi give dem et indblik i, hvad Lean og LPS er, og hvordan det bruges på byggepladserne.

Tanken er at lave et stort opstartsmøde med formålet at få afdækket alle parter interesser og behov. Det kræver ganske enkelt, at alle er velforberejdede på et sådan møde. Forinden er der evt. lavet nogle prøver eller modeller. Mødets deltagere er ikke kun byggeledere og konduktører. Nej, det skal også være manden med hammeren og mureskeen. De ved, hvordan de har tænkt sig at lave det og kan derved komme med idéer til forbedringer.

Da det ikke er alle problemer, man kan løse med det samme, ser jeg det vigtigt, at rådgiverne er på byggepladsen f.eks. den første måned. Og at bygherre er synlig og tilgængelig gennem hele projektet.

Et fast punkt på dagsordenen på opstartsmøderne skal være Konstruktiv Konflikt Kultur (KKK). Vi er begyndt at arbejde meget med dette, og vores erfaring viser, at det kan give stor gevinst på byggesagerne at arbejde konstruktivt med konflikter, frem for det modsatte. Hensigten med konfliktkultur er at skabe en fælles bevidsthed om konflikter. Jeg tror i den sidste ende kommer det alle parter til gode, at få skabt et godt samarbejde. Også økonomisk!

Målet for drømmebyggeprocessen er:

- Bygherren får sit ønskede hus – måske før tid
- Brugere/beboerne generes mindst muligt
- Rådgiveren bruger ikke unødvendig tid
- Entreprenøren koncentrerer sig om at producere

Men det handler om at vi begynder at forstå hinandens behov og arbejdsområder.

Introduktionsseminar til medlemmer

! *"Medlemskabet af LC-DK og introduktionsseminaret skal være med til at skubbe arbejdet med byggeprocessen i gang i virksomheden."*

Som del af bestyrelsens handlingsplan Lean Construction-DK's 2008-2009 tilbydes nye medlemsvirksomheder et "gratis" introduktionsseminar om Lean Construction og foreningen som del af deres kontingent.

Initiativet går ud på, at virksomhederne kan rekvirere en 'gratis' introduktion til Lean Construction fra foreningen.

Introduktionen vil overordnet indeholde:

- Introduktion til Lean Construction – baggrund, overblik og værktøjer
- Resultater og erfaringer
- Udviklingen – indtil nu og fremover
- En introduktion til Lean Construction-DK – hvad tilbyder foreningen og hvad kan virksomheden bruge foreningen til?

Introduktionen vil foregå som en 2-3 timers workshop i virksomheden for udvalgte medarbejdere i form af en powerpoint-præsentation kombineret med diskussioner.

Tegnes medlemskabet efter 1. januar kan man kun benytte medlemsseminaret, hvis de samtidig også betaler for det kommende år.

Tilbuddet kan også benyttes af eksisterende medlemmer. Ønsker I et introduktionsseminar i din virksomhed, kan I henvende jer til foreningens sekretariat på lcdk@teknologisk.dk.

Farvel, men på gensyn!

Den 29. august fratræder jeg min stilling hos Teknologisk Institut og forlader dermed også posten som faglig sekretær/ sekretariatsleder for foreningen Lean Construction-DK. Jeg har været en del af sekretariatet siden Lean Construction-DK blev stiftet i 2002 og har sideløbende med arbejdet på mit Ph.D. projekt været faglig sekretær for foreningen siden 2004.

Fra september skal jeg være sekretariatsleder for et udviklingsprogram med fokus på en mere værdiskabende byggeproces. Jeg har været utrolig glad for at være tilknyttet Lean Construction-DK de sidste 6 år, og jeg er sikker på, at den inspiration jeg har fået fra

medlemmerne gennem medlemsmøder og arbejdsgrupper, har givet mig en god ballast til mit nye job. Jeg vil helt sikkert også følge foreningen på tæt hold fremover.

Indtil der findes en ny til posten som faglig sekretær, vil sekretariatets drift blive varetaget af Gry Nelson og Henriette Hall-Andersen fra Teknologisk Institut. Gry har været fast sekretær for foreningen siden 2006 og centerchef Henriette Hall-Andersen sidder i Lean Construction-DK's bestyrelse. Så foreningen er i de bedste hænder!

Mange hilsner og tak for denne gang
Rolf Simonsen

KALENDER

Dato	Emne
11.09.2008	Medlemsmøde, DTU, Lyngby Uddeling af LC-DK studieprisen og tanker fra IGLC 2008 www.leanconstruction.dk/24162
15.-16.09.2008	Lean Construction Institute afholder seminaret "Introduction to Lean Design", Seattle, USA
23.09.2008	PLUS-netværk workshop: Tillidsopbygning i partnering, kl 13-17. Læs mere på www.plus-net.dk
07.10.2008	Medlemsmøde, Århus Inddragelse af byggepladsens kompetencer www.leanconstruction.dk/24253
08.10.2008	Medlemsmøde, Taastrup Inddragelse af byggepladsens kompetencer www.leanconstruction.dk/24254
06.11.2008	Medlemsmøde Lean Construction i USA - indtryk fra Lean Construction-DKs studietur
Uge 47	EGLC8, Barcelona
25.11.2008	Medlemsmøde, Taastrup Værdiskabelse, der giver mening
26.11.2008	Medlemsmøde, Arkitema i Århus Værdiskabelse, der giver mening

Læs mere om arrangementerne og tilmeld dig på www.leanconstruction.dk